

Μάθημα ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ*Υποχρεωτικό μάθημα Ζ02ΥΠ – 4 ώρες διδασκαλίας – 6 ECTS – eCLASS: 422406***Ακαδ. Έτος 2026-2027 – 7^ο Εξάμηνο**

Διδάσκοντες:

Πάνος-Λουκάς Εξαρχόπουλος, *Επικ. Καθηγητής Δ.Π.Θ. – συντονιστής, Τμήμα Α*Ελένη Αμερικάνου, *Καθηγήτρια Δ.Π.Θ. – Τμήμα Β*Ιωάννης Τσουκαλάς, *Συμβ. Διδ. με Απόκτ. Ακαδ. Εμπειρίας***ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Στόχο του μαθήματος αποτελεί η προσέγγιση και εμβάθυνση στη χωρική και κατασκευαστική λεπτομέρεια, έτσι ώστε να καταδειχτεί η καθοριστική συμβολή τους στην απόδοση του επιζητούμενου χαρακτήρα κάθε αρχιτεκτονικής πρότασης, που προσδίδει, εν τέλει, υπόσταση στην αρχιτεκτονική σύλληψη και δημιουργία.

Μέσω της λεπτομερούς σχεδιαστικής διερεύνησης των στοιχείων που συγκροτούν και δίνουν ταυτότητα στον αρχιτεκτονικό χώρο –και πάντα σε συνάρτηση με τις πρωταρχικές συνθετικές επιλογές–, επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με μικρότερες κλίμακες επεξεργασίας, με τα υλικά και τις ιδιότητές τους, με τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες, καθώς και με ζητήματα συμβολικής έκφρασης και «επικοινωνίας» των κατασκευών.

Δίνονται προς εκπόνηση δυο εργασίες.

Η **πρώτη εργασία** είναι μια καθαρά προσωπική «άσκηση χωρικής φαντασίας», απεξαρτημένη από τους συνήθεις περιορισμούς και όρους που θέτει η πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, δεν δίδεται εκφώνηση, κτιριολογικό πρόγραμμα, τόπος ή άλλα δεδομένα και ζητούμενα, αλλά ορισμένες ενδεικτικές αφηγητικές κατευθύνσεις ως αφορμές προβληματισμού. Με τίτλο «Φανταστικός Χώρος» και απόλυτη ελευθερία στην επιλογή του «θέματος» και στον τρόπο απεικόνισης/αναπαράστασης, η άσκηση αυτή έχει ως στόχο την ανίχνευση, απελευθέρωση και αξιοποίηση –στον μέγιστο δυνατό βαθμό– των δημιουργικών δυνάμεων και δεξιοτήτων κάθε φοιτητή/τριας.

Η **δεύτερη εργασία** αποτελεί ένα, σχετικά, μικρού μεγέθους συνθετικό θέμα, το οποίο αφορά στην εστιασμένη –σύμφωνα με τις προηγούμενες επισημάνσεις– μελέτη διαμόρφωσης εσωτερικών ή/και υπαίθριων χώρων διαφόρων κτιριολογικών κατηγοριών, όπως: Χώροι Εστίασης/Αναψυχής (αναψυκτήριο, παιδότοπος), Κατοικία (διαρρύθμιση διαμερίσματος), Εμπόριο (διαμόρφωση καταστήματος), Εκπαίδευση/Ψυχαγωγία (Εκθεσιακοί Χώροι, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης) κ.ά., καθώς και σε ειδικές συμπληρωματικές κατασκευές και στοιχεία (π.χ. επίπλωση, σταθερός και κινητός εξοπλισμός, τρισδιάστατες κατασκευές σημάτων κ.λπ.). Οι κλίμακες μελέτης του θέματος κυμαίνονται από 1:100 έως 1:5, περιλαμβάνοντας τόσο τα γενικά σχέδια όσο και ενδεικτικές κατασκευαστικές λεπτομέρειες.

Ιδιαίτερη σημασία κατά την επεξεργασία των συνθετικών προτάσεων δίνεται στην αξιοποίηση και εφαρμογή ποικιλίας αναπαραστατικών μέσων, τα οποία περιλαμβάνουν τόσο την «παραδοσιακή» σχεδίαση με το χέρι και την κατασκευή τρισδιάστατων προπλασμάτων (μακετών), όσο και σύγχρονες τεχνικές ψηφιακών απεικονίσεων (2D, 3D, βίντεο κ.ά.), καθώς και κατάλληλους συνδυασμούς τους.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Το μάθημα έχει κατεξοχήν εργαστηριακό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, απαιτεί την παρουσία και εργασία όλων των φοιτητών/τριών στην αίθουσα διδασκαλίας, με καθοδήγηση-διορθώσεις στο σχεδιαστήριο από τους διδάσκοντες. Επιπροσθέτως, περιλαμβάνει διαλέξεις-παραουσιάζσεις (με παράλληλη προβολή εικόνων) από τους διδάσκοντες και προσκεκλημένους, προσανατολισμένες, κατά κύριο λόγο, σε ζητήματα όπως: σχηματοποίηση του αρχιτεκτονικού χώρου και αντιληπτικότητα χώρων και επιφανειών, υλικά (είδος, χρήση, ιδιότητες, υφή, χρώμα, επεξεργασία κ.λπ.), σχέση κατασκευαστικής δομής και μορφολογικής επεξεργασίας, συμβολική έκφραση και επικοινωνιακός χαρακτήρας των κατασκευών κ.ά., ανάλογα και με το υπό μελέτη συνθετικό θέμα.

Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα προγραμματίζονται (ανάλογα με το στάδιο επεξεργασίας του συνθετικού θέματος) ενδιαμέσες παρουσιάσεις όλων των φοιτητικών προτάσεων, με συζήτηση-κριτική των αποτελεσμάτων. Η εκπαιδευτική διαδικασία ολοκληρώνεται με την τελική παράδοση-παραουσίαση-κριτική και αξιολόγηση όλων των φοιτητικών προτάσεων.

Για την πραγματοποίηση του συνθετικού θέματος θα σχηματιστούν **αποκλειστικά τριμελείς** και **τετραμελείς** φοιτητικές ομάδες.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΑΤΑ

1. Λέφας Παύλος, *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση: Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Αθήνα: Πλέθρον, 2008 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 1883]
2. Γιακουμακάτος Αντρέας, *Η αρχιτεκτονική και η κριτική 2* (Β' Τόμος), Αθήνα: Νεφέλη, 2021 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 94703475]
3. Pallasmaa Juhani, *Δώδεκα δοκίμια για τον άνθρωπο, την τέχνη και την αρχιτεκτονική*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 102074016]
4. Αντωννάκη Σουζάνα, Αντωννάκης Δημήτρης, *Ο μικρόκοσμος του εσωτερικού χώρου*, Αθήνα: DOMA, 2021 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 133029819]
5. Jean-Louis Cohen (επιμ. Βασίλης Κολώνας, Παναγιώτης Τουρνικιώτης, μτφρ. Πέτρος Μαρτινίδης), *Η αρχιτεκτονική μετά το 1889. Με το βλέμμα στο μέλλον*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2019 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 86196631]
6. Συλλογικό έργο, *Τόπος τοπίο. Τιμητικός τόμος για τον Δημήτρη Φιλιππίδη*, Αθήνα: Μέλισσα, 2018 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 77109805]
7. Μπίρης Τάσος, Αμερικάνου Ελένη, Εξαρχόπουλος Πάνος, *Το μεταλλασσόμενο μοντέλο συγκρότησης πρωτογενών δομών κατοίκησης του χώρου*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2025 [ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΔΟΞΟΣ»: 143559220]

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Θα δοθεί θεματική αναλυτική βιβλιογραφία, ανάλογα με το συνθετικό θέμα.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ – ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

Το μάθημα δεν έχει γραπτή εξέταση. Ο τελικός βαθμός του μαθήματος θα προκύψει από την

αξιολόγηση των δύο εργασιών, ως εξής:

- «Φανταστικός Χώρος» 20 %
- Συνθετικό Θέμα..... 80 %

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

α/α	Ημερομηνία	Περιεχόμενο μαθήματος
1	01-10-2026	- Γενικά για το μάθημα / Συγκρότηση φοιτητικών ομάδων. - Εκφώνηση–επεξήγηση εργασιών.
2	08-10-2026	- Διάλεξη: «ΟΙ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ». - Διορθώσεις.
3	15-10-2026	Διορθώσεις.
4	22-10-2026	- Διάλεξη: «ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ Ι» - Διορθώσεις.
5	29-10-2026	- Διάλεξη: «ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΙΙ» - Διορθώσεις.
6	05-11-2026	- Διορθώσεις. Παράδοση Εργασίας [α]
7	12-11-2026	Διορθώσεις.
8	19-11-2026	- Διάλεξη: «ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ. ΥΦΟΣ–ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ–ΥΛΙΚΑ». - Διορθώσεις.
9	26-11-2026	Διορθώσεις.
10	03-12-2026	Προπαράδοση–παρουσίαση–κριτική Εργασίας [β]
11	10-12-2026	Διορθώσεις.
12	17-12-2026	Διορθώσεις.
24-12-2026 έως 06-01-2027 ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ		
13	07-01-2027	Διορθώσεις.
14	14-01-2027	Ενισχυτική διδασκαλία.
18-01-2027 έως 05-02-2027 ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ		
Παράδοση Εργασίας [β]		